

Јасна Јованов, Марија Тодоровић, Спомен-збирка Павла Бељанског
Лолита Пејовић, Галерија Матице српске

МАНИФЕСТАЦИЈА „НОЋ МУЗЕЈА“ НА ТРГУ ГАЛЕРИЈА У НОВОМ САДУ

Апстракт: Манифестација „Ноћ музеја“, која је први пут организована у Берлину 1997. године, постала је популарна у многим градовима широм Европе. Од 2005. године се одржава и у Београду, а затим и у осталим градовима Србије. Нови Сад је у протеклих шест година активно учествовао у овој манифестацији, организујући програме на великом броју локалитета. У раду је дат кратак преглед развоја ове манифестације, као и детаљнија обрада програма који су се дешавали у три музејске установе на Тргу галерија у Новом Саду – у Галерији Матице српске, Спомен-збирци Павла Бељанског и Галерији ликовних уметности поклон збирци Рајка Мамузића. Анкетно истраживање које је извршено у поменутим галеријама имало је за циљ анализу структуре посетилаца и њихових навика у погледу одласка у музеје, као и квалитета програма и утицаја ове манифестације на популаризацију музеја. Такође је дата анализа анкете спроведене међу запосленима, која је требало да укаже на њихово мишљење о организацији манифестације, међусобној сарадњи музејских установа, програму, као и расподели финансијских средстава за његову реализацију.

Кључне речи: анкетно истраживање, манифестација, *Ноћ музеја*, Трг галерија, Нови Сад.

УВОД

– ПОЈАМ „МАНИФЕСТАЦИЈА“

Манифестације, између осталог, представљају креативан и комплексан културни и друштвено-економски догађај који се састоји из различитих културних програмских садржаја. Организују се у циљу остваривања туристичких ефеката и циљева, а имају и друштвено-економски значај за место у којем се одржавају.

У иностраној литератури и туристичкој пракси се овај вид туризма често означава као *туризам догађаја (event tourism)*, или као фестивали (*festivals*). Ти догађаји се организују из различитих разлога: поред забаве и информисања, културе и презентовања, они дају и друге бројне доприносе развоју заједници [Васовић, 2008].

Манифестације имају могућност да промовишу и туристички активирају објекте, али и градове и регије у којима се одвијају, јер их, због њихове актуелности, прате медији: штампа, радио, телевизија и други. На тај начин се побуђује интересовање јавног мњења како за саме програме манифестације, тако и за крајеве или земље у којима се одржавају, а манифестације постају пропагандно средство неког туристичког региона.

Уколико су добро осмишљене и адекватно маркетиншки третиране, оне могу утицати на продуже-

ње боравка туриста у датом месту, повећање просечне дневне потрошње по појединцу и стварање активне туристичке пропаганде, будући да, због своје актуелности, по правилу анимирају медије и побуђују интерес јавности за своје програме, али и место, регион или земљу у којој се одржавају.

Према значају, броју и радијусу окупљања се разликују манифестације локалног, регионалног, националног и међународног значаја, док се према програмском садржају деле на једнородне, разнородне и комплексне [Петровић, 2005].

Различити видови манифестација проистичу из њихових различитих циљева, а оне могу бити организоване као фестивали, смотре, сајмови, прославе и др. Наведене манифестације могу се реализовати у свим доменима уметности – позоришној, филмској, музичкој уметности, књижевности, а могу бити и комплексне и везане за одређене медије, као што су радио, телевизија и др. [Драгићевић-Шешић, 2000]. У новије време су све присутније и у раду музеја.

Манифестација позната под називом *Ноћ музеја* која се приређује у Новом Саду има регионални значај; по програмском садржају је разнородна, а по начину испољавања – културна, уметничка и забавна. Она не представља самостални туристички мотив, али остварује утицај на културни живот и квалитет туристичке понуде, као и на економско оснаживање града [Васовић, 2008].

ИСТОРИЈА МАНИФЕСТАЦИЈЕ „НОЋ МУЗЕЈА“ У ЕВРОПИ И СРБИЈИ

Почетни импулс и идеју о оснивању ове манифестације у Берлину је 1997. године дао Вулф Кунелт, директор Музејско-образовне установе Берлина. Након дужег трагања за новим начином промоције града у смислу јединственог концепта који би морао да задовољи високе културолошке стандарде и понуди најбоље маркетиншко решење, он је, са групом сарадника, организовао манифестацију *Die Lange Nacht der Museen* (слика 1). Дошло се до закључка да би отварање неколико музеја у касним сатима било веома ефикасно, као и да њихове сталне поставке треба обогатити додатним садржајима, као што су позоришни или плесни перформанси, живи музички програм, филмске пројекције, представе и слично.

Замисао пројекта је, такође, била и да посетиоци једном улазницом могу да посете све музеје који учествују у манифестацији. Како се види на првом плакату манифестације (слика 1), предвиђено је да музеји буду отворени од 18 сати увече до 2 сата после поноћи. Међутим, управо та чињеница је, већ на самом почетку, довела до стварања неповерења код већег броја музејских установа, те су, због велике бојазни од нарушавања угледа музеја и привлачења неприкладне публике, прве године организовања углавном остале уздржане. У пракси се показало да је овакав концепт презентације културних установа и њиховог садржаја – уз забаван пратећи програм и интеракцију са публиком, веома успешан, јер је ослободио посетиоце од стега које могу носити институције културолошког типа, а при том је сама манифестација задржала карактер културног догађаја. Због тога је *Ноћ музеја* манифестација која је успела да привуче и онај део публике

Слика 1.
Die Lange Nacht der Museen
(извор: www1.stadtkind.com)

који је осећао неку врсту отпора према посећивању културних установа, што се може сматрати њеним највећим успехом. Процењује се да је у *Ноћи музеја* одржане те године у Берлину учествовало преко 154.000 посетилаца.

Чињеница да град Берлин има 117 музеја и преко 200 галерија, са годишњом посетом од око 100.000 људи, наводи на закључак да иницијатива за оснивање ове манифестације није потекла из слабе посећености његових културних институција, него да је у питању излазак у сусрет новим, софистицираним захтевима туриста који долазе у Берлин.

Ова манифестација касније постаје позната и у Лондону (*The Long Night of Museums*), Паризу (*Nuit Blanche*) и Амстердаму (*Museumnacht*), али и у другим земљама – као што су Аустрија, Швајцарска, Пољска и Бугарска, где њена популарност нагло расте. Из Француске је 2004. године потекла иницијатива о организовању европске *Ноћи музеја*. Основна замисао је била да се у више градова Европе истовремено организују посете музејима у току ноћи. Тај концепт је, према подацима организатора, до сада прихватило више од 42 земље са преко 2.000 музеја, који су своја врата отворили посетиоцима у ноћним сатима [Васовић, 2008].

У Србији је *Ноћ музеја* први пут одржана са великим успехом у Београду 16. априла 2005. године – у оквиру манифестације *Дани Београда*, када је више од 20.000 људи посетило пет музејских и галеријских простора, по угледу на сличне манифестације које се традиционално одржавају у многим европским метрополама – Берлину, Амстердаму, Санкт Петербургу, Риму, Паризу и др. Београд је својим суграђанима и другим посетиоцима дао прилику да у неубичајено време уживају у културној понуди и превазиђу предрасуде о музејима као монотоним и конзервативним институцијама. Идеју о организовању ове манифестације код нас дали су Београђани Ана Јовановић и Младен Петровић у оквиру Уметничко-продукцијске групе „Ноћ музеја“, која окупуља уметнике, историчаре уметности, социологе културе и све оне који се на било који начин баве културом. Основна делатност УПГ „Ноћ музеја“ је оснивање, организација и реализација манифестације *Ноћ музеја*. Она је и настала са циљем да спроводи активности које универзалне културно-уметничке вредности афирмишу кроз креативне иницијативе и на тај на-

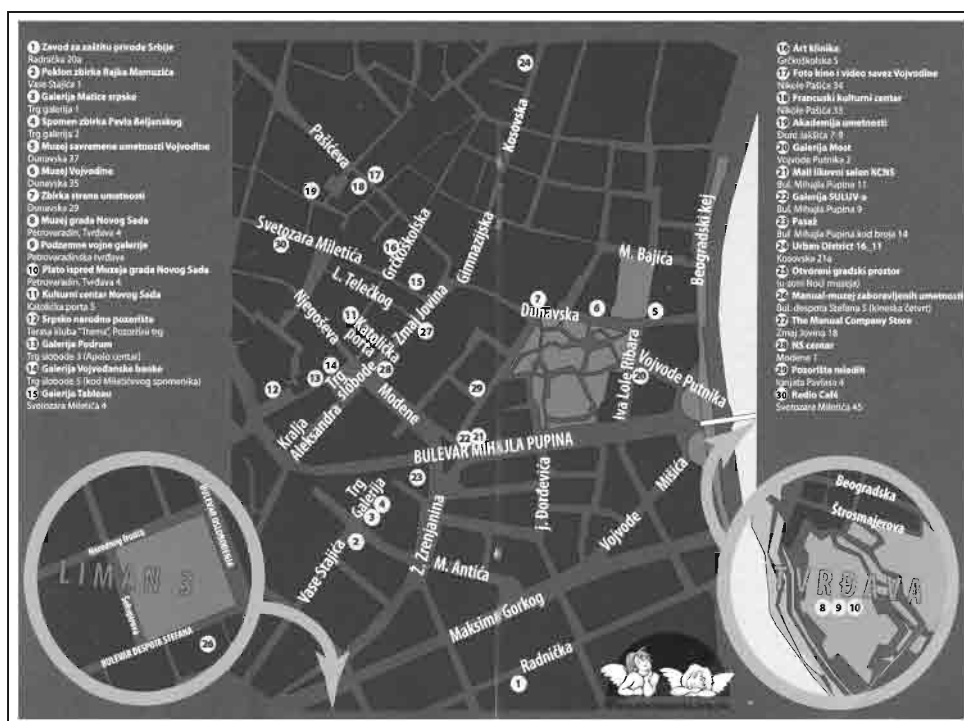
чин утиче на дугорочно повећање посећености музејских институција, као и на повезивање и сарадњу са сличним институцијама у земљи и иностранству.

Скроман одзив учесника у првој години одржавања манифестације *Ноћ музеја* у Београду – од свега пет музејских и галеријских простора, био је последица скептицизма управника музеја, који су сумњали у успешност пројекта, плашећи се за интегритет и реноме установа културе. Међутим, ова манифестација се касније показала као веома успешна и наишла је на сјајан пријем код публике, тако да су организатори исте године реализовали и другу по реду *Ноћ музеја* у престоници. Манифестација *Ноћ музеја БГД02* одржана је у суботу 17. септембра, у организацији Уметничко-продукцијске групе „Ноћ музеја“, а под покровитељством Скупштине града и уз подршку ЈП Београдска тврђава.

Програмски садржај друге београдске *Ноћи музеја* обухватио је различите изложбе, које су овог пута приређене у 15 музејских и галеријских простора, и то уз свечано отварање на платоу код скулптуре *Победника* на Калемегдану. Како је читав догађај био посвећен европском првенству у кошарци, већина програма била је осмишљена као спој културе и спорта. Број посетилаца ове, друге манифестације је, био далеко већи од броја посетилаца прве *Ноћи музеја* у Београду и износио је 70.000.

Изузетан одзив и повећање броја посетилаца је, свакако, био добар разлог за још бољу, свеобухватнију и квалитетнију организацију треће београдске *Ноћи музеја*. Она је одржана 3. јуна 2006. године на 23 локације у граду, са забележених 160.000 улазака. Већ те године је уочено да је реч о културној манифестацији која ће имати дугу традицију и која Београд снажно позиционира на регионалној мапи када су у питању култура и уметност. И овог пута је манифестација одржана под покровитељством Скупштине града Београда и уз подршку Француског културног центра, Британског савета, Гете института и Института „Сервантес“, као и амбасада Холандије, САД и Бразила. Након посете Министарству културе Републике Француске, које је задужено за координацију ове манифестације на нивоу Европе, оснивачи УПГ „Ноћ музеја“ покренули су иницијативу за организовање прве националне *Ноћи музеја*.

Четврта *Ноћ музеја*, која је одржана 19. маја 2007. године, била је посебно значајна, јер је попримила државни карактер и проширила се на још осам градова поред Београда. Захваљујући подршци министарства културе Републике Србије и Француске, на тај начин је значајно премашен дотадашњи број посетилаца, учесника и локација, са око 320.000 посета на око 100 локација широм Србије. Врата својих музеја и галерија су први пут у оквиру ове

Слика 2.
Мапа локација на којима се одржавала манифестација *Ноћ музеја* 2008 (извор: пројекат *Ноћ музеја* 2008)

манифестације отворили и Нови Сад, Ниш, Ваљево, Шабац, Зрењанин, Кикинда, Сомбор и Сирогојно.

Традиција се наставила и наредних година, а учешће је узимало све више градова у Србији, чиме се из године у годину потврђивао регионални карактер ове манифестације [Петронијевић, 2008].

МАНИФЕСТАЦИЈА „НОЋ МУЗЕЈА“ У НОВОМ САДУ

Манифестација *Ноћ музеја* је у Новом Саду први пут одржана у оквиру националне *Ноћи музеја* – 19. маја 2007. године. О великом успеху прве *Ноћи музеја* сведочи податак о 50.000 људи који су те ноћи посетили изложбене просторе на различитим локацијама.

У манифестацији је учествовало 17 културних – музејских и галеријских установа, представљајући се својим богатим, разноврсним и, пре свега, атрактивним садржајем. Комплетну замисао овог културног догађаја заокружили су и пратећи програми, попут уметничких перформанса, свирки, мултимедијалних и забавних садржаја, који су се симултано одвијали на свим просторима на којима се обележавала ова манифестација.

Друга национална *Ноћ музеја*, приређена 17. маја 2008. потврдила је статус највеће и најспектакуларније симултане уметничке манифестације како у Србији, тако и у читавој Европи. Организатор новосадске *Ноћи музеја* поново је била Асоцијација за визуелну уметност и културу VISART у сарадњи са УПГ „Ноћ музеја“. Тада је, између осталог, реализован пројекат „Војвођанска ноћ“, са основним циљем да пружи шансу мањим војвођанским местима да покажу бројној новосадској публици део своје културне баштине, традиције, креативности и уметности. Такав концепт показао се као врло успешан у афирмацији разноликих културолошко-историјских и уметничких истраживања кроз посебност појединачних култура народа и народности који живе у Војводини. На више од 30 локација (слика 2), на којима је у току ноћи забележено око 100.000 улазака, организовани су програми намењени најмлађима, креативне радионице, интерактивни програми, изложбе, пројекције, музички програми и сл. Програм осмишљен по систему „за сваког понешто“ задовољио је љубитеље фотографије, позоришта, музике, археологије, графике, стрипа, перформанса и умет-

ности покрета. Сви садржаји су били конципирани тако да се на атрактиван, едукативан, али и прокативан начин заинтересованима представе старе и нове уметнине, као и сва најважнија културна добра Новог Сада која се чувају у музејским институцијама. Док су мање галерије и простори са другим понудама и програмима покушавали да привуку што више публике и тиме се додатно промовишу, проверена места – музејске институције Новог Сада и Војводине, поново су, у конвенционалном духу, искористиле *Ноћ музеја* да прикажу део своје богате колекције. Као и претходне године, Музеј Војводине је знатно предњачио у посећености – са забележених 11.000 улазака; другопласирани је био Музеј савремене уметности – са 9.000 посета, и Збирка стране уметности Музеја града, коју је посетило 8.500 људи.

ШЕСТ ГОДИНА МАНИФЕСТАЦИЈЕ „НОЋ МУЗЕЈА“ НА ТРГУ ГАЛЕРИЈА

Манифестацији *Ноћ музеја* 2007. године су се, разноврсним програмом и садржајем, прикључиле и три институције на Тргу галерија: Спомен-збирка Павла Бељанског, Галерија Матице српске и Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића. У поменутих институцијама су, у циљу популаризације музеја, посетиоцима понуђени различити ликовни садржаји – у виду сталних поставки, нових тематских изложби, али и додатних програма и радионица намењених деци и одраслима.

Након организовања прве *Ноћи музеја* 2007. године и постигнутих резултата, програм и понуда у музејима на Тргу галерија се умножавала. Заједничко двориште Спомен-збирке Павла Бељанског и Галерије Матице српске је од 2009. године постало место организовања радионица, да би 2012. добило статус одвојене локације у *Ноћи музеја*.

Спомен-збирка Павла Бељанског и Галерија Матице српске су имале за циљ скретање пажње јавности на особе ометене у развоју, као и укључивање особа са инвалидитетом у организоване програме. Тим поводом је 2008. године у Спомен-збирци постављена изложба фотографија Стефана Лупина на којима су приказана деца оболела од леукемије и деца са Дауновим синдромом, чиме је, на едукативан начин, показано са којим проблемима се суочавају оболели. У Спомен-збирци је, такође први пут у Србији, године 2012. изложена тактилна поставка

Додирни и осејти, намењена особама са оштећеним видом. Слепима и слабовидима су објашњавана и тумачена дела путем копираних гипсаних одливака скулптура и тактилних дијаграма. Дијаграме и скулптуре је пратило аудио-вођење снимљено на *Daisy Flash Player*-у. У Галерији Матице српске се од 2010. године одржава хепенинг *Поштражи ме*, који су покренули уметници и чланови организације *PerArt*, а у који су укључени млади са интелектуалном ометеношћу, чиме се афирмише њихово стваралаштво о.

Од 2008. године Спомен-збирка Павла Бељанског и Галерија Матице српске заједнички организују отварања изложби, као и прес-конференције у циљу обједињеног наступања у јавности. Тенденција ове две институције је да се програми који се у њима реализују прожимају и допуњавају. Таквим удруженим деловањем се скреће пажња јавности, медија и публике на понуђени културни садржај институција са Трга галерија – ради веће популаризације музеја и програма који се у њима приређују.

„Ноћ Музеја“ 2007.

За прву *Ноћ музеја* су у три институције на Тргу галерија отворене изложбе: *Ноћ њариских музеја: Thierry Nectoux* – у Спомен-збирци Павла Бељанског; *Модел за једну ноћ* – у Галерији Матице српске; *100 њорјрејта* – у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића.

На изложби фотографија француског уметника Тијерија Нектуа у Спомен-збирци су приказани ентеријери најпознатијих музеја у Паризу, као и публика која их посећује. Изложба је имала карактер перформанса, јер је успостављена виртуелна веза између француске публике и публике у Спомен-збирци, пошто је фотограф био присутан у Новом Саду у току *Ноћи музеја* и снимао новосадску публику, њихове реакције, утиске и емоције. У току изложбе је емитован аудио-снимак, у којем су студенти француског језика читали одломке из књиге „Musée haut, musée bas” Жана Мишела Рибса (Jean-Michel Ribes), француског писца, који је описао исто што и Тијери Некту: реакцију публике у музејима [*Ноћ музеја ...*, 2007].

Изложбом *Модел за једну ноћ* у Галерији Матице српске су обрађене три велике теме у сликарству: аутопортрет, портрет и акт. Избором слика из уметничког фонда Галерије Матице српске је дат пресек стилског развоја ових тема у српском сликарству од

XVIII до XX века. У оквиру интерактивне радионице су била постављена по два штафелаја у свакој изложбеној сали: на једном штафелају је уметник сликао према моделу, док је други био намењен публици.

Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића је, у сарадњи са Међународном галеријом портрета у Тузли и Удружењем ликовних уметника Војводине, организовала изложбу слика, графика, цртежа и скулптура еминентних ликовних уметника са простора бивше Југославије. Изложена дела су настала у периоду од 1964. до 1983. године, у оквиру манифестације *Бијенале њорјрејта* у Тузли. Целокупни програм Галерије ликовних уметности поклон збирке Рајка Мамузића у оквиру *Ноћи музеја* носио је назив *Изложба њре ошварања*. Аутор изложбе и каталога био је Ђазим Сарајлић, кустос Међународне галерије портрета у Тузли.

„Ноћ Музеја“ 2008.

Током друге *Ноћи музеја* у Спомен-збирци Павла Бељанског је организована изложба *Буђење емоција – фототографије Стефана Лупина*, у Галерији Матице српске *Каг њорасјем бићу гејше*, а у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића *Ода лудосјти: изложба Александра Луковића – Лукијана*.

Стефан Лупино, хрватски фотограф светског реномеа, током 80-их година XX века је постао познат по фотографијама њујоршког ноћног живота објављиваних у часопису *Night life*. Тада су настали радови инспирисани анонимним моделима, које је уметник сретао по баровима, клубовима, улицама. У раду Стефана Лупина је, након тога, настао низ тематских целина – попут серија познатих личности из света уметности и моде, као и истраживања људске фигуре. Изложбом *Буђење емоција – фототографије Стефана Лупина* у Спомен-збирци Павла Бељанског представљене су две целине његових фотографија. Прва целина се односила на фотографије деце оболеле од леукемије и деце са Дауновим синдромом, чиме се пажња јавности скренула на проблеме и захтеве најмлађих чланова друштва. У оквиру друге целине су приказане фотографије својствене Лупину, на којима је предмет уметничког интересовања истраживање људске фигуре, портрета и акта [Стевановић, 2008].

Активности Галерије Матице српске су 2008. биле усмерене ка промоцији едукативних програма

намењених деци и одраслима. Приказана је изложба дечјих радова насталих у оквиру радионице *Лейоџице и јунаци* и низа радионица које су се континуирано одвијале у Галерији током саме манифестације.

У Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића је организована изложба београдског сликара и графичара Александра Луковића. Ауторка изложбе била је Јованка Столић. На изложби су приказана дела на тему циркуса настала у последњој деценији уметничког стваралаштва, која се налазе у колекцији Рајка Мамузића. У оквиру интерактивног дела програма је организован наступ пантомимичарке.

„Ноћ Музеја“ 2009.

Спомен-збирка Павла Бељанског је поводом треће националне манифестације *Ноћ музеја 2009.* године приредила изложбу шибица под називом *Light my Fire*. У Галерији Матице српске је отворена изложба *Он / без акџа*, а у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића *Сећања и сновиђења – ретроспективна изложба цртежа Зорана Пејровића*.

Изложба *Light my Fire* представила је избор из колекције шибица Јасне Новак (Загреб, 1925 – Београд, 2002), глумице, драматурга, преводиоца и страственог колекционара, која је овим хобијем почела да се бави педесетих година прошлог века (слика 4). Збирку је увећавала током путовања, а многобројне примерке је набавила директно са фабричке траке

Слика 3.
Посетиоци на изложби „Light my Fire“,
Спомен-збирка Павла Бељанског

из Француске, Белгије, Шведске, Шпаније и Јапана. У колекцији се данас налази 25.000 примерака шибица. Збирку данас чува и допуњује новосадска сликарка Јована Поповић-Бенишек [Kvas, 2009].

Галерија Матице српске је, у сарадњи са Музејом савремене уметности, а у оквиру пројекта „Музеј у покрету“, организовала изложбу *Он / без акџа*. На изложби су приказана дела из фонда Музеја савремене уметности која се баве различитим начинима приказивања мушке фигуре у српској уметности XX века [Милић, 2009]. У оквиру едукативних програма Галерије Матице српске организована је радионица *Слике и звуци – представе музичких инструмената на делма из Галерије Матице српске* и дечија радионица *Када музика представља слику оштане*. Ове радионице су организоване први пут – у дворишту Галерије. У Галерији Матице српске су, такође, организовани музички програми, те су ученици Музичке школе „Исидор Бајић“ одржали мини-концерт који је пратио дечију радионицу, док је програм *Музички њејих* окупио децу која су, инспирисана музиком, сликала заједничко дело на великом формату. У изложбеном простору Галерије Матице српске је, у оквиру плесног програма, организован *Јавни час салсе*.

Ретроспективном изложбом цртежа Зорана Петровића *Сећања и сновиђења* у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића приказано је 70 цртежа, који су обухватили све фазе његовог рада. Публика је имала прилику да види цртеже аутентичног уметничког израза, у којем се огледа реалистичка фигурација, апстракција и фантастика. Изложба је организована у сарадњи са институцијама – Народни музеј у Панчеву, Музеј Војводине и Музеј савремене ликовне уметности Војводине [Станић, 2009].

„Ноћ Музеја“ 2010.

За четврту националну *Ноћ музеја 2010.* године су отворене три изложбе на Тргу галерија: *Артисисти и модели: Сава Шумановић и краљица Монјарнаса* – у Спомен-збирци Павла Бељанског; *Између естетике и живописа – представља жене у стваралаштву Паје Јовановића* – у Галерији Матице српске; *Портрети уметника* – у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића.

Изложбу *Артисисти и модели: Сава Шумановић и краљица Монјарнаса* приредиле су Весна Буројевић

и Јасна Јованов, те су у Спомен-збирци приказана дела Саве Шумановића на којима је портретисао Кики са Монпарнаса, чувену париску музу и симбол боемског и уметничког живота, која је уметнику позирала 1929. године [Јованов, 2009]. Поред слика са ликом Кики Саве Шумановића, публици су биле приказане фотографије Мана Реја и других фотографа којима је Кики, такође, позирала. Осим тога, емитовани су авангардни и комерцијални филмови у којима је она глумила, а, с обзиром на то да се и сама бавила сликарством, изложене су и репродукције њених слика, те је публика имала прилику да се упозна са биографијом ове необичне личности. У дворишту Спомен-збирке је, у складу са тематском изложбом, организован *Курс цртања по моделу*, док је дух Париза двадесетих и тридесетих година дочаран звуцима џеза и филмских пројекција.

Галерија Матице српске се, изложбом *Између естетике и живота – њредњава жене у стваралаштву Паје Јовановића*, укључила у обележавања националног јубилеја – 150 година од рођења сликара Паје Јовановића. На изложби су приказана дела Паје Јовановића у којима је на различите начине представљена жена: актовима, портретима, митолошким и оријенталним композицијама. Тема дечије радионице Галерије Матице српске је, такође, била повезана са ликом и делом Паје Јовановића. У оквиру радионице *Био једном један сликар Паја Јовановић*, која је реализована у дворишту Галерије Матице српске, приказани су дечији радови инспирисани животом овог сликара. Током радионице *Који си ти модел* публика је била у прилици да се костимира и тако види себе као модела са слика Паје Јовановића. Плесним програмом *Слика и њокрећ* посетиоци су се упознали са оријенталним плесом, енглеским и бечким валцером, тангом и другим плесовима. Програм Галерије Матице српске обухватао је и хепенинг *Пошражи ме*, у који су укључени млади са интелектуалном ометеношћу. Заједно са уметницима и члановима организације *PerArt* из Новог Сада Галерија Матице српске је афирмисала стваралаштво особа ометених у развоју.

Изложбом *Портрети уметника* у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића представљене су фотографије Драгише Радуловића [Јовановић, 2010]. Приказано је 20 фотографија, међу којима су се налазили и портрети уметника чија су дела заступљена у овој галерији. У Галерији ли-

ковне уметности поклон збирци Рајка Мамузића је, изложбом *Савремена мађарска графика*, представљено и 70 најрепрезентативнијих графичких листова савремених мађарских уметника.

„Ноћ Музеја“ 2011.

За пету националну *Ноћ музеја* су институције на Тргу галерија припремиле изложбе: *Злајо. Рада Селаковић* – у Спомен-збирци Павла Бељанског; *Стирани њорјетјисџи XVIII и XIX века* – у Галерији Матице српске; *Документарна изложба о Рајку Мамузићу* и *Изложба графика Милана Блануше* – у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића.

У Спомен-збирци Павла Бељанског је одржана изложба ауторке Ирине Томић. Тема изложбе *Злајо. Рада Селаковић* реализована је према награђеном дипломском раду из области националне историје уметности [Томић, 2011]. Спомен-збирка додељује награду за најбољи дипломски рад Одељења за историју уметности Филозофског факултета у Београду, чиме жели да афирмише младе историчаре уметности у њиховом даљем бављењу науком. Представљена су дела Раде Селаковић на којима је уметница истакла симболичку вредност овог материјала. Након одржавања радионице *Ручице од злајо*, дечији радови били су изложени у Спомен-збирци – као саставни део изложбе. Током радионице *Трајом злајне ниџи*, намењене деци и одраслима, посетиоци су се укључили у креативни процес доношења златне боје унутар контура „бојанки“, које су по мотивима подражавале три одабрана дела Раде Селаковић. Едукативни програм у петој *Ноћи музеја* био је обогаћен предавањем *О технологији њојетребе злајо у сликарству*, у оквиру којег су представљене различите позлатарске технике примењиване током векова, као и третман позлате данас. У дворишту Спомен-збирке је *Кајуера академија Нови Саг* представила ову борилачку вештину.

Изложбом *Стирани њорјетјисџи XVIII и XIX века* приказана су дела из колекције Галерије Матице српске која до тада нису била излагана. На изложби су представљени портрети царице Марије Терезије и цара Франца I Стефана, цара Јосифа II и његове супруге Изабеле од Парме и други [Кулић, 2011]. У дворишту Галерије Матице српске су изложени дечији радови настали у оквиру едукативног програма *Чаробно живоџињско царство*. У дворишту Галерије

Матице српске се одвијала и дечија радионица са уметницима из удружења *New Point of Culture*, који су деца приближили идеологију и концепт савремених графита. Осликавање платна пратио је кратак музички перформанс радионичара *Human Beat Box-a*, који је вокално опонашао комплексни звук ритам-секције и на тај начин их упознао са овим елементом хип-хоп културе. Хепенингом *Нешито лејо у шеби* настављен је програм који је започет претходне године, а који је намењен особама са интелектуалном ометеношћу. Да би се поступци рестаурације и конзервације приближили публици, организована је радионица *Појед исјог ѿвршине*. Током организованог програма *Ојдеглице моје, најлејши на двору ко је?* посетиоци свих узраста су имали прилику да се костимирају, као и да се опробају у различитим ликовним техникама.

Документарна изложба о Рајку Мамузићу ауторке Јованке Столић, постављена у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића, организована је са циљем да се име и дело колекционара Рајка Мамузића приближи како стручној јавности, тако и публици [Столић, 2011]. Помоћу документарне грађе су приказани значајни тренуци из живота Рајка Мамузића и догађаји у вези са настанком колекције. Програм је пратила филмска пројекција о Рајку Мамузићу. На ретроспективној *Изложби графика Милана Блануше* приказана су дела на којима је јасно предочен основни постулат уметника Блануше као „објављивача” духа времена [Степанов, 2011].

„Ноћ Музеја“ 2012.

Шесту *Ноћ музеја* организовану на Тргу галерија обележиле су три изложбе: *Миленко Шербан и савременици* – у Спомен-збирци Павла Бељанског; *Збирка слика група ѿредседника* – у Галерији Матице српске, *Сликари, моји ѿријатељи* – у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића.

Изложба *Миленко Шербан и савременици* реализована је у сарадњи са Кућом легата и Музејом позоришне уметности Србије у Београду. Ауторка изложбе – кустос Данијела Бајић и координатор пројекта – кустос Јасмина Јакшић су, избором уметничких дела из *Лејаша Миленка Шербана* из Куће легата у Београду, Спомен-збирке Павла Бељанског, као и сценографија из Музеја позоришне уметности Србије, представиле различита Шербанова уметничка интересовања [Јованов и др, 2012]. Тактилна

изложба *Додирни и осети*, намењена особама са оштећењем вида, постављена је у приземљу, ради лакшег приступања особа са инвалидитетом изложеним делима. У оквиру тактилне поставке је изложена једна копија скулптуре, као и тактилни дијаграми, којима су, уз помоћ аудио-вођења, слепим и слабо-видим особама објашњена и анализирана три изложена дела из колекције. У оквиру едукативног програма је организована радионица *Позоришћанце дворишћанце*, у којем су деца била у прилици да кроз ликовне садржаје науче нешто о формирању позоришне сценографије. Кроз игру, праћену поукама Педагошког одељења Спомен-збирке Павла Бељанског, самостално су креирала своја схватања сценографских елемената од задатих облика. Студенти Академије класичног сликарства *Equicons* универзитета су, у простору галерије, представили технику израде портрета у уљу. Као и претходне године, у дворишту Спомен-збирке је организована презентација *Кајуера акадерије*. Новосадски клуб *Тао* је, такође у дворишту, представио древну далекоисточну вештину тај-чи (кин. tai chi chuan), чије основе леже у релаксацији ума и тела, живота у хармонији са законима природе и слободног кружења виталне животне силе у покрету. У оквиру музичког програма је организован концерт бенда *SeuLa*.

Изложбом *Збирка слика група ѿредседника* аутора др Ненада Радића, постављеном у Галерији Матице српске, представљено је тридесетак слика које су некада биле изложене у дому Јосипа Броза Тита, а које се данас чувају у Музеју историје Југославије. Одабрана дела, од којих су нека први пут изложена, одражавају карактер ове владарске збирке, настале од 1946. до 1978. године [Радић, 2012]. На изложби су била приказана дела европских аутора од XVII до XIX века и дела југословенских уметника XIX и XX века: Ђуре Јакшића, Паје Јовановића, Влаха Буковца, Моше Пијаде и других. Програм *Враћање илузије – ѿриказ конзервације једне слике* био је део *Ноћи музеја* у Галерији Матице српске. Том приликом су приказани снимци и документи о конзервацији веома оштећене слике на платну која је припадала Јосипу Брозу, а која је представљена на изложби *Збирка слика група ѿредседника*. Програмом *Сликарска техника која се ређе виђа – слике на бакру* посетиоцима је предочена техника сликања на бакарном лиму. У оквиру едукативног програма *Мој ѿријет* за музеј, који је трајао током целе године, деца су се упознала

са представама деце на уметничким делима из збирки Галерије Матице српске, те су дечији радови били изложени током *Ноћи музеја*. У дворишту су организоване радионице за децу и одрасле: цртање, сликање, вајање, дечије игре, костимирање, фотографикање, концерт полазника *Школе ишаре*, плесне радионице, глума аниматора итд. Програм *Free Style To Freegom* био је намењен упознавању посетилаца са уметношћу графита. Хепенингом *Прелепи снови* настављен је програм који је и претходних година организован у Галерији Матице српске, а намењен је младима са интелектуалном ометеношћу. На *шаласима Рагио Луксембурја* (слика 4) посетиоци су, уз помоћ различитих реквизита, костима и занимљивих игара, активно учествовали у реализацији програма. У сарадњи са Плесним студиом *Allegro*, посетиоци су учили плесне стилове 50-их, 60-их и 70-их година XX века.

На изложби *Сликари, моји њријашељи* у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића представљене су фотографије из истоимене монографије Рајка Каришића. На њима су приказани портрети истакнутих ликовних уметника Србије [Миловановић, 2012]. Други сегмент *Ноћи музеја* представљали су изложени радови учесника фото-конкурса *У ритму среће*, који су забележили тренутке среће из свакодневице и чији су радови одабрани селекцијом стручног жирија. Петнаест година од оснивања *Арт маџазина: интернет часописа за савремену уметност* обележено је емитавањем видео-материјала из архиве часописа, чиме је публика била у прилици да се подсети важних догађаја везаних за визуелну уметничку праксу последњих 15 година.

АНКЕТНО ИСТРАЖИВАЊЕ

– МАНИФЕСТАЦИЈА „НОЋ МУЗЕЈА“ 2011. И 2012. ГОДИНЕ НА ТРГУ ГАЛЕРИЈА

У циљу подизања квалитета програма и повећања броја посетилаца у време манифестације *Ноћ музеја* у три музејска објекта на Тргу галерија, током последње две године извршено је анкетно истраживање посетилаца на пригодном узорку од 591 испитаника. Број анкетираних у 2011. години износио је 366, од чега је у Галерији Матице српске испитано 169 посетилаца, у Спомен-збирци Павла Бељанског 100, а у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића 97. У 2012. години је анкетирано 225 посетилаца: 91 у Галерији Матице српске, 100 у

Спомен-збирци Павла Бељанског и 34 у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића.

Циљ анализе анкетног истраживања био је утврђивање структуре посетилаца како би се одређеним профилима публике наменили посебни програми, као и утврђивање навика посетилаца у вези са посетама музејима, те унапређење постојеће понуде и повећање броја посета не само током саме манифестације већ и уопште.

АНКЕТНО ИСТРАЖИВАЊЕ 2011. ГОДИНЕ

Структура анкетираних посетилаца манифестације *Ноћ музеја* 2011. године показује да је женска популација доминирала у односу на мушку, што указује на већу заинтересованост жена за уметност и културу, док је образовна структура потврдила да млади и средња генерација (студенти и запослени) највише прате ову врсту културних дешавања. Заступљеност ученика и пензионера је мања, јер су ученици били мање обухваћени анкетирањем, иако су учествовали у програму предвиђеном за млађе генерације, који се сваке године организовао како у

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Спомен-збирка Павла Бељанског	3300	4200	5000	5600	4500	5000
Галерија Матице српске	3500	7000	9000	6500	9500	6500
Поклон збирка Рајка Мамузића	3000	2800	3500	3000	2000	2000

Број посетилаца Ноћи музеја на Тргу галерија – званични подаци организације „Ноћ музеја“

Слика 4.
На шаласима Рагио Луксембурја – Плесни студио Allegro, Галерија Матице српске

дворишту, тако и у самим објектима. Разлог мање посете пензионера, који располажу слободним временом, можда представља цена улазнице, која се сваке године наплаћује и важи за све објекте у којима се одвија програм, иако је пракса у Београду, граду оснивачу ове манифестације у Србији, да се улазнице не наплаћују. Практика бесплатног уласка у све музеје током *Ноћи музеја* присутна је и у осталим европским градовима.

На питање да ли су у оквиру ове манифестације први пут посетили неки од музеја велики проценат испитаника је одговорио позитивно (чак 58,8% у ГЛУРМ, 42% у СЗПБ и 27,5% у ГМС), што потврђује чињеницу да је популарност *Ноћи музеја* и њен међународни карактер допринео томе да публика која нема навику да одлази у установе културе посети музеје управо због посебног програма који се у њима дешава у току ове ноћи. На питање да ли први пут посећују манифестацију *Ноћ музеја* велики број испитаника је одговорио негативно, што значи да су је и раније посећивали, као и да већина оних који је једном посете дођу и наредне године. Због тога су углавном сви испитаници били сагласни са тим да је програм бољи у односу на онај из претходне године, а актуелна изложба, која је пратила ову манифестацију, у анкетираним музејским институцијама је оцењена као успешна, јер се свидела већини испитаника (94 % у СЗПБ, 92,3% у ГМС и 85,3% у ГЛУРМ). Слични одговори добијени су и на питање да ли манифестација *Ноћ музеја* нуди богате и занимљиве садржаје, пошто је у све три музејске институције проценат потврђених одговора био преко 90.

Последња два анкетна питања односила су се на искуства посетилаца у вези са променом свести о музејским установама као местима која ће у будућности редовно посећивати у оквиру забавно-културних садржаја које прате у граду. У складу са тим, велики проценат анкетираних који су на питање да ли редовно посећују музеје одговорили негативно (преко 55 % у сва три музеја) потврдно је одговорио на наредно питање – да ли ће их интензивније посећивати након доласка на манифестацију *Ноћ музеја* (80% СЗПБ, 70,4% ГМС и 61,8% ГЛУРМ).

У циљу свеобухватније оцене манифестације *Ноћ музеја* и њеног позитивног, односно негативног утицаја на промовисање музејских институција извршено је и кратко анкетно истраживање у коме су

учествовали управници и кустоси запослени у три поменуте институције.

Анкетно истраживање – управа, руководство и кустоси 2011. године

У Галерији Матице српске, Спомен-збирци Павла Бељанског и Галерији ликовних уметности поклон збирци Рајка Мамузића анкетирано је 16 запослених у руководству или управи ових институција, као и кустоса, како би се добили одговори на питања у вези са организацијом, расподелом финансијских средстава, међусобном сарадњом музејских институција и слично.

Готово сви испитаници (100% у ГМС, 100% у ГЛУРМ и 66,7% у СЗПБ) позитивно су одговорили на питање да ли у нашој земљи треба да постоји манифестација овог типа. Већина је, такође, делила мишљење да *Ноћ музеја* афирмише музејске институције (100% ГЛУРМ, 88,9% ГМС и 50% СЗПБ). Одговор на питање да ли организацију ове манифестације треба препустити самим музејима био је потврдан код већине испитаника (100% у ГЛУРМ, 100% у СЗПБ и 66,7% у ГМС), што значи да запослени у музејским установама сматрају да би их требало више укључити у активности које се односе на избор локација на којима ће се одвијати дешавања, избор програма, наплаћивање, односно ненаплаћивање улазница и слично.

Слични су ставови и око расподеле финансијских средстава. Наиме, готово сви испитани из управе, односно руководства и кустоси су мишљења да би организатори требало да музејима обезбеде одређена средства за припрему програма који прате ову манифестацију (100% у ГЛУРМ и 100% у СЗПБ, 77,7% у ГМС), као и за финансирање изложби (100% у ГЛУРМ и 100% у СЗПБ, 55,5% у ГМС), што значи да средствима које добијају до сада нису задовољни (100% у ГЛУРМ и 100% у СЗПБ, 88,9% у ГМС). Мишљења у вези са наплаћивањем улазница за ову манифестацију су подељена, јер половина испитаника у ГЛУРМ мисли да улаз посетиоцима не треба наплаћивати, у ГМС 66,7% сматра да треба, док у СЗПБ то мисли најмањи број запослених 16,7%.

Иако је чињеница да све музејске установе бележе највећи број посета за време манифестације *Ноћ музеја*, ефекти који се постижу су, по мишљењу запослених, веома краткорочни. То потврђује одговор на питање да ли сматрају да ова манифестација

генерално доприноси посећености музеја: највећи број испитаника је одговорио негативно (88,9% у ГМС, 83,3% у СЗПБ и 75% у ГЛУРМ), односно да музеји нису постали популарнији захваљујући одржавању *Ноћи музеја* пет година у континуитету (88,9 % у ГМС, 83,3% у СЗПБ и 100% у ГЛУРМ). Такође, запослени у управи и кустоси сматрају да координација и сарадња између музеја није адекватна (100% СЗПБ, 88,9% ГМС и 50% ГЛУРМ).

Анкетно истраживање – посетиоци 2012. године

Како би се извршила компаративна анализа резултата анкетног истраживања које је изведено 2011. године, анкетирање посетилаца манифестације *Ноћ музеја* 2012. године је спроведено у све три музејске институције. Показало се да су добијени одговори слични, а да је, по мишљењу посетилаца, програм сваке године бољи и квалитетнији.

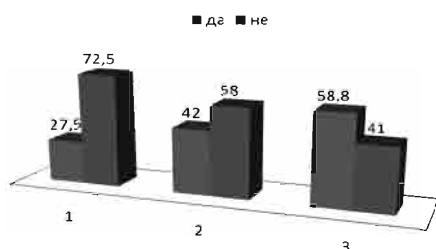
Што се полне структуре тиче, највећи број посетилаца су поново чиниле жене (59% у ГМС, 72% СЗПБ и 73,50% у ГЛУРМ), што је потврдило повећано интересовање овог пола за културна дешавања и уметност. Према структури занимања испитаника, опет су у највећем броју публику чинили запослени (48,4% у ГМС, 40% у СЗПБ и 50% у ГЛУРМ) и студенти (22% у ГМС, 42% у СЗПБ и 23% у ГЛУРМ), а најмање је било пензионера (6,5% у ГМС, 17% у СЗПБ и 3% у ГЛУРМ) и ученика (23,1% у ГМС, 11% у СЗПБ и 23,5% у ГЛУРМ). Из наведеног се може извести закључак да главну публику чини популација између 20 и 60 година, што указује на две битне ставке које морају да се узму у обзир приликом организовања ове манифестације. Прва ставка се односи на то да програм треба да буде прилагођен поменутој циљној групи, јер је најбројнија, а друга

на то да се више пажње посвети садржајима који би били занимљиви млађој, односно старијој популацији (пензионерима) како би и они посећивали манифестацију. Податак који треба да се узме у обзир када је у питању старосна структура, а који анкетно истраживање није обухватило, јесте чињеница да је посебан сегмент манифестације посвећен деци предшколског узраста, за коју се сваке године организују разне активности и радионице, што значи да ова циљна група редовно учествује у дешавањима за време *Ноћи музеја*.

Анкетним истраживањем је утврђено и то колико је манифестација *Ноћ музеја* утицала на публику која није имала навику да одлази у музеје. Показало се да публика која иначе одлази у музеје посећује и ову манифестацију, док је мали проценат оних који долазе искључиво због посебног програма (графикон 1). Испоставило се да је највећи број испитаника који нису први пут посетили музеј био у Галерији Матице српске (1), док је у Галерији ликовних уметности поклон збирци Рајка Мамузића (3) највише посетилаца одговорило да је први пут било у некој музејској установи. У Спомен-збирци Павла Бељанског је проценат приближно исти (2). На основу наведених одговора се може закључити да су поједине музејске институције, захваљујући заједничкој промоцији у оквиру ове манифестације, доживеле афирмацију и постале познате широј публици.

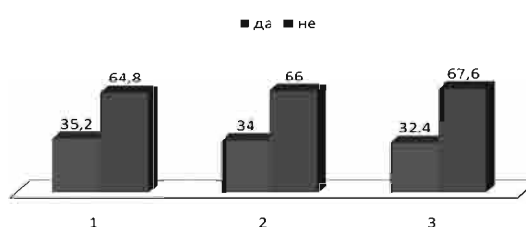
Међутим, на питање да ли је програм 2011. године био занимљивији од програма у 2012. већина испитаника је одговорила потврдно, тј. да је програм бољи у односу на претходну годину, што доказује да се квалитет садржаја унапређује. Томе у прилог говори и податак да се актуелна изложба, као и целокупан програм, свидела скоро свим испитаницима (97,8% ГМС, 93% СЗПБ, односно 85,3% ГЛУРМ).

Да ли први пут посећујете музеје?

Графикон 1.

Да ли први пут посећујете манифестацију Ноћ музеја?

Графикон 2.

На основу анкетног истраживања се може извести закључак да манифестација *Ноћ музеја* у позитивном смислу утиче на свест о музејским установама као местима на којима садржаји могу бити потпуно различити у односу на њихову основну делатност. То у сваком погледу доприноси и томе да посетиоци привучени овом манифестацијом упознају и сталну поставку музеја, коју иначе не би посетили. Доказ позитивног утицаја *Ноћи музеја* на промоцију и приближавање музејских институција публици, а самим тим и на повећање броја посетилаца је одговор који је добијен на питање да ли ће их у будућности интензивније посећивати, на који је потврдно одговорило 72,5% анкетираних у ГМС, 79% у СЗПБ и 61,8% у ГЛУРМ.

ЗАКЉУЧАК

Међународна манифестација *Ноћ музеја* је протеклих неколико година постала веома популарна у многим градовима Србије, доприносећи промоцији музејских институција и различитих културних установа. Као један од водећих градова који обележава овај догађај, Нови Сад може да се похвали великим бројем посетилаца, као и богатим садржајима који се нуде публици. Трг галерија, на коме се налазе три музеја, сваке године учествује у обележавању ове манифестације и бележи велик број посета. Међутим, међу локацијама на којима се обележава програм су се, захваљујући организацији у којој не учествују само музејске институције, нашли и неки

објекти који немају изложбени карактер, односно нису у функцији музеја, те би, у складу са тим, могла да се организује манифестација која у називу не би имала реч „музеј“ (на пример *Ноћ културе*), јер се на овај начин губи примарна идеја и концепт манифестације, пошто се публика не упознаје само са музејима већ са низом других установа. Томе у прилог говоре и резултати анкетног истраживања: испитаници тврде да им је програм из године у годину занимљивији, али да има превише локација, које је немогуће обићи за једну ноћ. Битан закључак анкетираних посетилаца је да ће музеје интензивније посећивати након позитивног искуства везаног за одлазак у њих. Међутим, број посетилаца музеја се, према анкетирању запослених, не повећава много, као ни остварени приходи, што указује на краткорочне ефекте који ова манифестација има на публику.

Једна од најпопуларнијих симултаних уметничких манифестација на старом континенту, *Ноћ музеја*, у Новом Саду је, поред одређених недостатака у организацији, за свега неколико година постала веома значајна у креирању културног идентитета града и унапређивању његове културне понуде, а побољшање у организационом смислу и квалитету програма би позитивно утицало на развој свести о значају и улози музеја у друштву. Музеји на Тргу галерија у великој мери учествују у *Ноћи музеја* својим критичким приступом како организацији манифестације, тако и свом раду, што је потврдила анализа анкета посетилаца и запослених.

БИБЛИОГРАФИЈА

- Ожеговић, С. Туристичке манифестације. *Туризмологија*, бр. 10 (1979): 49–56.
- Бјељац, Жељко. *Манифестациони туризам у Војводини*. Докторска дисертација. Нови Сад: Природно-математички факултет, Институт за географију, 1998.
- Бакић, Огњен. *Маркетинг у туризму*. Београд: Економски факултет, 2000.
- Драгићевић Шеших, Милена и Сањин Драгојевић. *Менаџмент уметности у турбулентним околностима*. Београд: Слио, 2005.
- Noć muzeja / La Nuit des Musées; Noć pariskih muzeja / Amusé au musée, Thierry Nectoux*. Novi Sad: Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, 2007.
- Васовић, Анита. *Манифестација Ноћ музеја у туризму Новој Сага*. Нови Сад: Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, 2008.
- Петронијевић, Недељка. *Значај манифестације Ноћ музеја у туризму Београда*. Нови Сад: Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, 2008.
- Стевановић, Јулијана. *Буђење емоција: фотोगрафије Стефана Лујина*. Нови Сад: Спомен-збирка Павла Бељанског, 2008.
- Kvas, Milana. *Light my fire*. Novi Sad: Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, 2009.
- Милић, Весна (ур.). *ОН/Без акција: музеј у окрећу – осам ишћујућих изложби из збирки Музеја*

- савремене уметности*. Београд: Музеј савремене уметности, 2009.
- Станић, Нада. *Сећања и сновиђења: репродукован изложба цртежа Зорана Пејровића*. Нови Сад: Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 2009.
- Jovanov, Jasna. *Artisti i mođeli: Sava Šumanović i kraljica Monparnasa*. Šid: Galerija slika „Sava Šumanović”, 2010.
- Јовановић, Миодраг. *Драиша Рагуловић: иориреи уметника*. Нови Сад: Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 2010.
- Тимотијевић, М. и Л. Мереник (ур.). *Између естетике и живописа: представа жене у сликарству Паје Јовановића*. Нови Сад: Галерија Матице српске, 2010.
- Кулић, Бранка. *Сирани иориреи XVIII и XIX века*. Нови Сад: Галерија Матице српске, 2011.
- Столић, Јованка. *Рајко Мамузић: Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића*. Нови Сад: Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 2011.
- Степанов, Сава. *Милан Блануша*. Нови Сад: Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 2011.
- Миловановић, Душан. *Рајко Каршић: сликари моји иријатељи*. Нови Сад: Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића, 2012.
- Јованов, Јасна; Данијела Бајић и Мирјана Одавић. *Миленко Шербан и савременици*. Нови Сад: Спомен-збирка Павла Бељанског; Београд: Кућа легата, 2012.
- Tomić, Irina. *Rada Selaković*. Beograd: TOPY; Novi Sad: Spomen-zbërka Pavla Beljanskog, 2011.
- Радић, Ненад. *Пусен и иепокрака: збирка слика група Председника*. Нови Сад: Галерија Матице српске, 2012.

Jasna Jovanov, Lolita Pejović, Marija Todorović

THE MUSEUM NIGHT EVENT AT THE GALLERY SQUARE IN NOVI SAD

Summary

The Museum Night event, first organized in Berlin in 1997, has become popular in many cities around Europe. Since 2005, the Museum Night has been held in Belgrade, and soon after in other cities in Serbia. In the last six years, Novi Sad has actively participated in this event, offering a large number of different sites and programs to visit.

Three respectable museum institutions located at The Gallery Square (The Memorial Collection of Pavle Beljanski, The Gallery of Matica Srpska, The Endowment Collection of Rajko Mamuzić) participate each year in the celebration of this event, organizing various programs. In order to make museums more popular, these institutions introduce visitors to issues concerning art through permanent collections and new thematic exhibitions, as well as through additional programs and workshops for children and adults.

The paper gives a brief historical overview of the Museum Night event and more detail on the accompanying programs taking place in these museums. Moreover, a survey was conducted with the aim of analyzing the structure of visitors, their habits in terms of visiting museums, the quality of the program, as well as the impact of this event on increasing the popularity of museums. In addition, the results of the analysis of the questionnaire given to employees is presented in order to indicate their views on the organization of this event, the mutual cooperation between museums, their programs and the disposition of funding in its implementation.

To sum up, the paper gives an insight into the role of museums at the Gallery Square in the realization of the Museum Night. The survey among visitors and employees confirmed that these three institutions are very much engaged in the organization of different events for adults and children, striving to improve their programs every year with their critical approach.

